

kulty brněnské univerzity, v časopise *Philologica Pragensia v Brno Studies in English*.

Hluboká křesťanská víra pomáhala Jaroslavu Ondráčkovi překonávat těžké onemocnění, jehož první příznaky se objevily už začátkem 80. let a jemuž pak podlehl ještě před svými 55. narozeninami.

Měl rád své povolání, sport i hudbu, miloval svou rodinu a byl opravdovým vlastencem.

Budeme na něj vždy vzpomínat jako na velmi vzdělaného jazykovědce, laskavého učitele a přátelského kolegu.

E. GOLKOVÁ

40 let od smrti profesora dr. Františka Novotného

Hned v prvních letech po založení Masarykovy univerzity v Brně mělo pro zdejší Filozofickou fakultu určující význam, že se zde již v r. 1920 stal řádným profesorem klasické filologie profesor František Novotný (1881 – 1964), který se v r. 1918 habilitoval v Praze u profesora Josefa Krále vysoce ceněnou prací *Eurythmie latinské a řecké prózy*. Stal se brzy známou osobností brněnského kulturního a společenského života a velmi rychle kolem sebe postupně vytvářel a dotvářel komplex disciplín, kterým se dnes říká vědy o antickém starověku.

František Novotný působil na Masarykově univerzitě jako řádný profesor 37 let. Až do poloviny 40. let zasahoval velmi aktivně i do chodu univerzity. V r. 1930-31 byl děkanem Filozofické fakulty, v r. 1945 pak prorektorem univerzity. Mimo univerzitu se účinně podílel na přípravě dvou sjezdů slovanských klasických filologů, r. 1929 v Praze a r. 1931 v Poznani; v r. 1933 byl jmenován řádným členem České akademie věd, od r. 1946 byl zahraničním členem Polské akademie věd v Krakově.

Z dnešního odstupu se jeví nejtrvalejším odkazem Novotného vědecké činnosti platónská problematika. Jako vydavatel i vkladatel Platóna je znám široké badatelské veřejnosti na celém světě. Od první Novotného časopisecké stati o Platónových Listech (1906) vede přímá cesta k jeho české

monografii *Platónovy Listy a Platón* (1926), vydané ve spisech Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, kde řešil pravost listů dochovaných pod Platónovým jménem. V r. 1930 vydává latinsky rovněž ve spisech FFMU komentované vydání Platónových Listů pod titulem *Platonis Epistulae commentariis illustratae* a svou vydavatelskou činnost v této oblasti završil pak v r. 1960 latinským kritickým a komentovaným vydáním Platónova listu *Epinomis*. Mezitím však Novotný po léta usilovně pracoval na českých překladech jednotlivých Platónových spisů a všechny je postupně přetlumočil do češtiny. Přitom zároveň dokončoval i rozsáhlou čtyřdílnou monografii o Platónovi. První tři díly (*Život, Dílo, Filosofie*) vyšly v letech 1948-49, poslední svazek („*Druhý život*“ *Platónův*), obsahující mimo jiné odvažná kritická slova na adresu marxismu-leninismu, byl uveřejněn teprve posmrtně – v příhodný okamžik roku 1968. Při své analýze Platónových spisů načerpal Novotný pochopitelně i bohatý materiál k řešení různých dílčích otázek platónské problematiky, jež se staly náplní několika desítek dalších jeho článků a statí.

Studie o Platónově jazyku a o překládání Platóna tvoří přechod k druhému velkému okruhu Novotného činnosti – k jeho pracím s obecně jazykovou tematikou. Jejich těžiště spočívalo hlavně v oblasti latinského tvarosloví, syntaxe, lexikologie, etymologie, sémantiky i stylistiky (proslulá byla Novotného veřejná diskuse s Františkem Trávníčkem o metonymii); největším přínosem pro českou vědu je však dvojdílná, originálně pojatá *Historická mluvnice latinského jazyka*, jejíž první díl z roku 1946 obsahoval hláskosloví, tvarosloví a nauku o významu slov, kdežto druhý z r. 1955 zahrnoval skladbu, stylistiku a dějiny latinského jazyka. Naši širší veřejnosti je ovšem F. Novotný znám spíše jako spoluautor velkého školního latinsko – českého slovníku (Pražák – Novotný – Sedláček). Méně se již ví, že až do své smrti dohlížel na zpracování hesel akademického latinsko – českého slovníku, který t.č. je v rukopise až po písmeno S, ale na jehož dokončení nejsou bohužel peníze.

Novotného zájem o jazykovou problematiku byl doprovázen i studiem metric-

kých a rytmických jevů. Tato činnost vyústila jednak v řadu studií o antické rytmizované próze, v nichž autor používal zjištěných rytmických zákonitostí k určení autorství zkoumaných děl (zvl. Platóna a Sallustia), jednak v učebnici řecké a římské metriky (1955). Františku Novotnému však nebyly cizí ani rozmanité další oblasti věd o antickém starověku. Psal i o helénistické poezii, o náboženství v antických státech, a k jeho nejpůsobivějším pracím obecně kulturního dosahu patří bezesporu dílko *Gymnasion s podtitulem Úvahy o řecké kultuře* (1922). Zabýval se i dějinami české klasické filologie, a to jednak ve verzi české (1919), jednak francouzské (1924), publikoval stať *Horatius v české vědě filologické* (1936) a za války pak povzbudivou studii *Antika v českém písemnictví* (1940). Celá řada Novotného stať vyšla v cizích jazycích; vedle latiny používal hlavně francouzštiny, méně němčiny.

Od začátku 50. let profesoru Novotnému jeho srdeční choroba stále méně dovoľovala pravidelnou návštěvu fakulty: své semináře však konal s neztenčeným úsilím ve svém bytě, a to i poté, co odešel v r. 1957 do důchodu. V jeho privatissimech jsme se dovídali nejen podrobnosti o konkrétních platónských problémech, jako o Novotného vnitřním hlubokém vztahu k Platónově světu idejí, o jeho interpretaci Platónova mýtu o Atlantidě, ale i o Novotného pozitivním vztahu k myšlenkám Pražského lingvistického kroužku nebo o jeho nepublikovaných materiálech z okruhu vojenského slangu rakousko – uherské monarchie. A byli jsme občas hoštěni zubrovkou z Bělověžského pralesa, neboť jeho druhá manželka pocházela z ruské emigrantské rodiny.

Profesor Novotný odešel za svým milovaným Platónem na podzim r. 1964, a jak pravil ve svém nekrologu Karel Janáček, „profesoru Novotnému se podařilo to, o čem psal ve své knížce *Gymnasion*: došel své fyzis, dokonalosti, stal se tím, co potenciálně byl“.

A. BARTONĚK

Vzpomínka na doc. Zdeňka Hadaše

V červnu tohoto roku tomu bylo už 25 let, co nás opustil ve věku nedožitých 70 let náš kolega docent Zdeněk Hadaš. Myslím, že je mnoho lidí, kteří ho znali a vzpomínají na něho jako na váženého a sympatického kolegu, spolehlivého přítele i výborného kolegu, spolehlivého přítele i výborného učitele. Sám vzpomínám na naše první setkání na letních kurzech pro učitele tělesné výchovy, kdy já, nezkušený začátečník, jsem s obdivem vzhlížel na staršího a zkušenějšího kolegu, který svými schopnostmi, šarmem a přátelským vztahem ke všem účastníkům dokázal snadno vytvořit dobrou náladu a přátelské ovzduší celé společnosti. Rozuměl hudbě, hrál na řadu nástrojů, dobře zpíval a znal nepřebernou zásobu českých, moravských, slováckých i slovenských lidových písní, takže v jeho společnosti bylo vždycky veselo a příjemně.

Velkou pozornost věnoval i přírodě, zajímal se zvláště o rostliny, a organizoval proto i zájezdy větších skupin přátel a zájemců o „kyticíky“ do pozoruhodných lokalit, zvláště na Slovensko, na Malou Fatru a Vysoké i Nízke Tatry.

Proto se také po příchodu na Pedagogickou fakultu MU mimo jiné věnoval i letním kurzům pro pobyt v přírodě, přispěl k zavádění nových forem náplně těchto kurzů, začal v nich pěstovat mimo pěší turistiku i cykloturistiku a vodní turistiku.

Když bylo třeba, vždycky rád a ochotně poradil a pomohl v nesnázích jak studentům, tak i kolegům, a proto snad není člověka, který by na něho nevzpomínal v dobrém.

J. PAVLÍČEK

